

Vår saksbehandler:
Gunhild Synnes

Vår dato: 07.09.2014
Vår referanse:

Deres dato: Deres referanse:

NOTAT

Kopi til:

høring-endringer byggt teknisk forskrift_høringsnotatet

– vedlegg til Statsbyggs høringsbrev 11.09.14

Innledningsvis noen generelle og overordnede kommentarer.
Konkrete kommentarer til det enkelte forslaget er lagt inn i matrisen nedenfor:

Statsbyggs høringssvar er gitt i lys av ønsket om en mer effektiv bruk av samfunnets ressurser. Statsbygg er også bevisst på ikke å svekke regelverket i forhold til intensjonene med universell utforming forstått som et helhetlig formgivningsprinsipp.

Endringsforslagene omhandler i hovedsak krav vedrørende tilgjengelighet til boliger og boligområder. Dette har mindre relevans for Statsbygg.

Ett endringsforslag som har betydning for Statsbygg, er forslaget om å redusere krav til åpningskraft for dør fra 20N til 30N. Det er dette endringsforslaget vår høringsuttalelse har hovedfokus på. Dette har betydning for Statsbygg fordi det også omhandler arbeids- og publikumbygg. Statsbygg støtter forslaget. Endringen vil medføre letter og bedre avstemming av konkurrerende hensyn i prosjektene og eiendomsforvaltningen knyttet til krav til; universell utforming, brann, akustikk og sikkerhet. I tillegg vil endringen gi økonomiske og administrative besparelser.

Statsbygg mener foreslått forskriftsendring vedrørende maks åpningskraft er nødvendig for å sikre et helhetlig regelverk hvor ulike hensyn kan ivaretas samlet. I tillegg vil regelendringen ha positive økonomiske konsekvenser i form av besparelser knyttet til mindre bruk av dørbladautomatikk.

Oversikt over gjeldende krav og forslag til endrede krav med Statsbyggs kommentarer i rødt under hvert forslag.

1. Forslag til endring av tilgjengelighetskrav i boenhet		
§	Gjeldende krav	Forslag til endring
		A. Unntaksalternativ
Krav om tilgjengelig boenhet § 12-7 annet ledd	Boenhet i bygning med krav om heis skal ha alle hovedfunksjoner på inngangsplanet. Inngangsplanet skal være tilgjengelig for personer med funksjonsnedsettelse slik det følger av bestemmelser i forskriften.	Boenhet i bygning med krav om heis skal ha alle hovedfunksjoner på inngangsplanet. Inngangsplanet skal være tilgjengelig for personer med funksjonsnedsettelse slik det følger av bestemmelser i forskriften. <i>Det er tilstrekkelig at inntil 50 prosent av boenheter på maksimalt 50 m2 BRA med ett eller to rom for varig opphold i bygning, oppfyller kravene.</i>

Statsbygg vil påpeke at mindre boliger i Statsbyggs sammenheng vil dreie seg om institusjonsboliger, studentboliger, tjenestemannsboliger og representasjonsboliger. I tillegg til å dekke bofunksjon for den som bebor en bolig, er boliger også vesentlige sosiale arenaer og i vår sammenheng også ofte arbeidsbygninger. Ved å åpne for at kun en andel av boligene oppfyller de gjeldende kravene til universell utforming, reduseres kvaliteten på disse boligene som sosiale arenaer for personer med funksjonsnedsettelse og arena for tjenesteytere med funksjonsnedsettelse. Statsbygg benytter i en del sammenhenger 1/10-regelen. Der denne benyttes legger vi i dagens praksis i tillegg vekt på at fellesarealer (inkl. toalett) skal være universelt utformet for å møte formålkravet om universell utforming i plan- og bygningsloven føringer. Statsbygg er usikre på om og ev. hvordan endringsforslaget vil påvirke Statsbyggs forpliktelser og/eller praksis i den typen boliger vi bygger og forvalter. I denne sammenhengen er også betydningen av fleksibilitet viktig, slik at løsninger i boligene kan imøtekomme endrede behov.

		B. Reduksjonsalternativ
Krav til rom og annet oppholdsareal § 12-7 annet ledd	Tilgjengelig boenhet skal være dimensjonert for rullestol på inngangsplanet. Rom skal ha trinnfri tilgang og snuareal med diameter på minimum 1,5 m. Rom skal utformes slik at rullestolsbruker kan betjene nødvendige funksjoner på en tilfredsstillende måte.	(2) Tilgjengelig boenhet skal være dimensjonert for rullestol på inngangsplanet. Rom skal ha trinnfri tilgang og snuareal med diameter på minimum 1,4 m. <i>For rom med samme funksjon er det tilstrekkelig at minst ett har snuareal med diameter på minimum 1,4 m. Rom skal utformes slik at rullestolbruker kan betjene nødvendige funksjoner på en tilfredsstillende måte.</i>

Statsbygg har lagt seg på anbefalingene i NS 11001 (1600) når det gjelder snusirkel for å ivareta arealkravene til rullestoler beregnet for utendørs og innendørs bruk i våre arbeids- og publikumsbygg. Endring av kravene til snusirkel kan medføre en større mismatch mellom hjelpemidlene tildelt gjennom hjelpemiddelordningene (elektriske rullestoler ment for innendørs og utendørs bruk) og kravene til bygningsmassen. I denne sammenhengen er også betydningen av fleksibilitet viktig, slik at løsninger i boligene kan imøtekomme endrede behov.

Statsbygg har ingen anbefalinger i forhold til de to alternativene.

Entre og garderobe § 12-8 første ledd	Entre/inngang i tilgjengelig boenhet skal ha fri passasje utenfor møbleringssone og plass til snusirkel med diameter 1,5 m for rullestol utenfor dørens slagradius.	1) Entre/inngang i tilgjengelig boenhet skal ha fri passasje utenfor møbleringssone og plass til snusirkel med diameter 1,4 m for rullestol utenfor dørens slagradius.
---------------------------------------	---	--

Se kommentarer over.

Bad og toalett § 12-9 første ledd og bokstav a	(1) Boenhet skal ha minst ett bad og toalett der følgende skal være oppfylt: a) Størrelse og planløsning skal være slik at det er fri gulvplass til en snusirkel med diameter på minimum 1,5m foran toalett, minimum 0,9 m fri gulvplass på den ene siden av toalettet og minimum 0,2 m på den andre siden. Det skal være fri passasjebredde på 0,9 m fram til fri plass ved siden av toalett.	(1) Boenhet skal ha minst ett bad og toalett der følgende skal være oppfylt: a) Størrelse og planløsning skal være slik at det er fri gulvplass til en snusirkel med diameter på minimum 1,4 m foran toalett, minimum 0,9 m fri gulvplass på den ene siden av toalettet og passasjebredde på minimum 0,2 på den andre siden. Det skal være 0,9 m fram til fri plass ved siden av toalett.
--	---	--

Se kommentarer over.

Balkong og terrasse § 11 tredje ledd og bokstav a og b	3) For bygning med krav til tilgjengelig boenhet og byggverk med krav om universell utforming skal følgende være oppfylt: b) Balkong, terrasse og uteplass skal ha fri gulvplass for rullestol som gir plass til snusirkel med diameter 1,5 m utenfor dørens slagradius.	(3) For bygning med krav til tilgjengelig boenhet og byggverk med krav om universell utforming skal følgende være oppfylt: b) <i>I byggverk med krav om universell utforming skal balkong, terrasse og uteplass ha fri gulvplass for rullestol som gir plass til snusirkel med diameter 1,5 m utenfor dørens slagradius.</i> c) <i>I bygning med krav om tilgjengelig boenhet skal minst en balkong, terrasse og uteplass ha fri gulvplass for rullestol som gir plass til snusirkel med diameter 1,4 m utenfor dørens</i>
--	---	--

		<i>slagradius.</i>
Se kommentarer over.		
Dør, port mv. § 12-15 fjerde ledd	(4) I bygning med krav om tilgjengelig boenhet gjelder første til tredje ledd, med unntak av tredje ledd bokstav a.	(4) I bygning med krav om tilgjengelig boenhet gjelder første til tredje ledd, med unntak av tredje ledd bokstav a. <i>Tredje ledd bokstav e gjelder bare for inngangsdør, dør til balkong og terrasse og for dør til rom med krav om tilgjengelighet.</i>
Statsbygg imøtekommer endringsforslaget.		
2. Forslag til endring av krav til uteareal		
Uteareal med krav om universell utforming § 8-2 første ledd og bokstav b	Følgende uteareal skal være universelt utformet slik det følger av bestemmelser i forskriften: b) felles uteareal for større boligområde	(1) <i>Følgende uteareal skal være universelt utformet slik det følger av bestemmelser i forskriften:</i> <i>a) uteareal for allmennheten</i> <i>b) uteareal for boligbygning med krav om heis</i> <i>c) uteareal for byggverk for publikum</i> <i>d) uteareal for arbeidsbygning</i>
Endringsforslaget tilligger en del av forskriften som i liten grad berører våre prosjekter og eiendommer. Statsbygg har ingen kommentar.		
Gangatkomst til byggverk § 8-6 første ledd	§8-6 Gangatkomst til byggverk Gangatkomst til bygning med boenhet skal være trinnfri og ikke ha større stigning enn 1:20. For kortere strekning inntil 3,0 m kan stigning være maksimum 1:12. For hver 0,6 m høydeforskjell skal det være hvileplan på minimum 1,6 m x 1,6 m. Dersom terrenget er for bratt til at kravet om stigningsforhold kan oppnås, gjelder ikke kravet om trinnfrihet og stigning til bygning med boenhet uten krav om heis.	§ 8-6 Gangatkomst til byggverk: (1) Gangatkomst til bygning med boenhet skal være trinnfri og ikke ha større stigning enn 1:15. For kortere strekning inntil 3,0 m kan stigning være maksimum 1:12. For hver 0,6 m høydeforskjell skal det være hvileplan <i>med lengde minimum 1,5 m</i> . Dersom terrenget er for bratt til at kravet om stigningsforhold kan oppnås, gjelder ikke kravet om trinnfrihet og stigning til bygning med boenhet uten krav om heis.
Statsbygg stiller seg bak forslaget.		
Rampe § 12-18 annet ledd	§12-18 annet ledd (2) Rampe skal ha jevnt og sklisikkert dekke og stigning maksimum 1:20. For strekning under 3,0 m kan stigningen være maksimum 1:12. For hver 0,6 m høydeforskjell skal det være et horisontalt hvileplan med lengde minimum 1,5 m.	§ 12-18 annet ledd: (2) Rampe skal ha jevnt og sklisikkert dekke og stigning maksimum 1:20. For strekning under 3,0 m kan stigningen være maksimum 1:12. For hver 0,6 m høydeforskjell skal det være et horisontalt hvileplan med lengde minimum 1,5 m. <i>Rampe tilknyttet bygning med boenhet skal ha stigning maksimum 1:15.</i>
Statsbygg har erfaring med at det i en del situasjoner blir uhensiktsmessig lange ramper når kravet på maks 1:20 stigning skal oppfylles. Statsbygg mener imidlertid det er godt dokumentert at stigning 1:20 eller slakere er å foretrekke der dette kan oppnås på en god måte og ser en fare for at minimumskravene blir standardløsninger.		
3. Andre endringsforslag		
Utgang fra branncelle § 11-13 tredje ledd	Brannceller som består av flere etasjer, eller har mellometasje, skal ha minst én utgang fra hver etasje. I byggverk i risikoklasse 1, 2, 3 og 4 kan utgangen fra disse planene, utenom inngangsplanet, være vindu som er tilrettelagt for sikker rømning.	(3) Brannceller som består av flere etasjer, eller har mellometasje, skal ha minst én utgang fra hver etasje. I byggverk i risikoklasse 1, 2, 3 og 4 kan utgangen fra disse planene, utenom inngangsplanet, være vindu som er tilrettelagt for sikker rømning. <i>I branncelle i byggverk i risikoklasse 4 med automatisk sløkkeanlegg kan øverste plan ha utgang via nærmeste underliggende plan.</i>
Statsbygg stiller seg bak forslaget.		

Dør port mv §12-15 tredje ledd og bokstav b	I byggverk med krav om universell utforming gjelder i tillegg til første og annet ledd følgende: b) Dør som er beregnet for manuell åpning skal kunne åpnes med åpningskraft på maksimum 20 N.	(3) I byggverk med krav om universell utforming gjelder i tillegg til første og annet ledd følgende: b) Dør som er beregnet for manuell åpning skal kunne åpnes med åpningskraft på maksimum 30 N. <i>Kravet gjelder for dører til og i hovedatkomst og hovedrømningsvei.</i> (4) I bygning med krav om tilgjengelig boenhet gjelder første til tredje ledd, med unntak av tredje ledd bokstav a. <i>Kravet om åpningskraft på maksimum 30 N gjelder for dører i alle atkomst- og rømningsvei.</i>
Dører har ofte mange ulike funksjonelle krav som skal ivaretas; knyttet til låssystem med elektronisk adgangskontroll, brann, klimasoner, akustikk og universell utforming. Kravet på 20 N har for mange dører derfor vist seg vanskelig å imøtekomme uten å ta i bruk dørbladautomatikk. Fra et brukerperspektiv synes forskjellen mellom 20 N og 30 N marginal. Fra et helhetlig ståsted hvor mange funksjonelle hensyn skal ivaretas, vil 30 N representere en mulighet til helhetlig ivaretagelse av mange hensyn uten at disse kommer i konflikt. 30 N kan imøtekommes ved ordinær dørpumpe. Dette har i tillegg en betydelig kost/nytte-effekt. Ved å sette kravet til 30 N vil man i langt større grad mestre å imøtekomme de ulike kravene vedrørende dørene. Statsbygg erfarer at 30 N likevel er en åpningskraft som de fleste vil mestre. Resultatene fra våre undersøkelser er sammenfallende med funnene i den nye forskningen på Gjøvik. Statsbygg støtter fullt og helt endringsforslaget om 30 N på åpningskraft.		
Vindu og andre glassfelt §12-20 første ledd og bokstav a	Vindu og andre glassfelt som ved knusing kan volde skade på person eller husdyr, skal sikres mot sammenstøt og fall. Sikring kan utføres ved brystning med høyde minimum 0,8 m opp til glassfelt, personsikkerhetsrute eller på annen måte. For øvrig gjelder følgende: a) I bygning med boenhet skal vindu og andre glassfelt i yttervegg fra og med tredje etasje være sikret. Dette gjelder ikke for vindu og glassfelt mot balkong o.l.	(1) Vindu og andre glassfelt som ved knusing kan volde skade på person eller husdyr, skal sikres mot sammenstøt og fall. Sikring kan utføres ved brystning med høyde minimum 0,8 m opp til glassfelt, personsikkerhetsrute eller på annen måte. <i>Følgende gjelder uansett:</i> a) I bygning med boenhet skal vindu og andre glassfelt være sikret.
Statsbygg stiller seg bak forslaget.		
Krav til rom og annet oppholdsareal §12-7	Begrepet "rullestolbruker" skrevet med en s rullestolsbruker. Det foreslås å fjerne denne	(2) Tilgjengelig boenhet skal være dimensjonert for rullestol på inngangsplanet. Rom skal ha trinnfri tilgang og snuareal med diameter på minimum 1,5 m. Rom skal utformes slik at <i>rullestolbruker</i> kan betjene nødvendige funksjoner på en tilfredsstillende måte
Statsbygg stiller seg bak forslaget.		
Støy fra Bygnings-tekniske installasjoner og utendørs lydkilder §13-9	Det mangler en s i ordet uteoppholdsareal i § 13-9 annet ledd.	(2) Byggverk skal, med hensyn på støy fra utendørs kilder, plasseres, prosjekteres, og utføres slik at det sikres tilfredsstillende lydforhold i byggverk og på <i>uteoppholdsareal</i> avsatt for rekreasjon og lek. Dette gjelder også støy fra strukturlydkilder.
Statsbygg stiller seg bak forslaget.		
Generelle krav til løfte-innretninger §15-11 første	Ved en inkurie henviser dagens bestemmelse til den opphevede bestemmelsen i TEK10 § 3-7. Forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk trådte i kraft 1.	Bestemmelsen gjelder for løfteinnretninger som beskrevet i <i>forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk § 16.</i>

ledd	januar 2014 og forskriftens § 16 er en videreføring av den opphevede bestemmelsen i TEK10 § 3-7. Dette er rettet opp i henvisningen i første ledd.	
Statsbygg stiller seg bak forslaget.		
Rekkverk §12-17 annet og tredje ledd	(2) Høyde på rekkverk i trapper og ramper skal være minimum 0,9 m. Høyde på rekkverk ved balkonger, tribuner, passasjer og lignende skal være minimum 1,0 m. Der høydeforskjellen er mer enn 10,0 m over terreng, skal rekkverkshøyde være minimum 1,2 m. (3) Håndlist på rekkverk skal være i høyde 0,9 m over gulv/trinn.	(2) For rekkverk i trapper og ramper <i>skal følgende minst være oppfylt:</i> a) Høyde på rekkverk skal være minimum 0,9 m. Dette omfatter også rekkverk på <i>repos og hvileplan</i>. b) Håndlist skal være i høyde 0,9 m over gulv (3) Høyde på rekkverk ved balkonger, tribuner, passasjer og lignende skal være minimum 1,0 m. Der <i>nivåforskjellen</i> er mer enn 10,0 m, skal rekkverk <i>ha en høyde på</i> minimum 1,2 m.
Statsbygg stiller seg bak forslaget.		